449. შაბათი, 7 თებერვალი 1896—1898 შაბათი, 7 თებერვალი, № 449.

ცნობის ფურცელი

ყოველ-დღიური სახალხო გამოცემა

რედაქცია:
ს. ფრეილინის ქუჩა, № 13.
ირნი გაზეთის დასაკვეთად მიჰმართონ
ლის 10 საათიდან 3 საათამდე
7 საათამდე და „წერა-კითხვის
გადოების“ წიგნის მაღაზია.
რაგ წერილებს რედაქცია არ ინახავს
ალაპარაკება რედაქტორთან შეიძლება
ყოველდღე.
ტელეფონი № 363.

ბაზეთის ფასი
ერთის წლით 6 მან., ნახევარის წლით 4, მან
თითო ნომერი 3 კაპეიკი
ფასი განცხადებისა
ჩვეულებრივი სტრიქონი 3 კაპ.-გვერდ. 10 კაპ.
მეოთხეზე 5 კაპ.

Редакція
„Цнобисъ Пурцели“
Тифлисъ, Фрейлинская № 13.
Телефонъ № 363.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ქართული თეატრი

კვირას, 8 თებერვალს

ქალბ. ე. ს. მესხის მონაწილეობით

ართული დასის არტისტებისაგან წარმოდგენილი იქნება

ბენეფისი

რეჟისორის კ. ს. მესხისა

= პირველად ახალი პიესა =

ა. პაპაზიანი

ა 5 მოქმედ. გადმოკ. სუმბათოვის დრამიდამ ბენეფიციანტის-მიერ.

მოქმედნი პირნი:

ჯარჯიძე, განათლ. მემამულე	—	—	ბ. გამყრელიძე
ამისი მეუღლე	—	—	ე. ს. მესხისა
ამათი შვილები	—	—	ქ. გარელისა
	—	—	ქ. კარგარელი
ანი, ძალიან მდიდარი, დამაარსებელი რა-			
ავაჭრო სახლისა	—	—	ბ. კ. ს. მესხი
ამისი ცოლი	—	—	ქ. ჩერქეზიშვილ.
ამისი შორეული ნათესავი	—	—	ქ. რჩეულოვისა
მიშვილი, პედაგოგი, ჯარჯიძიანთ მეგობარი			ბ. გედევანოვი
ქარაფშუტოვი, ახალგაზდა კაცი, მაქთალას			
—	—	—	ბ. ვ. აბაშიძე
ვილოვი, უბასისთო პირი	—	—	ბ. შათირიშვილი
ამისი ცოლი	—	—	ქ. გამყრელიძისა
მოხელე	—	—	ბ. კარბელი
მსაბური	—	—	ბ. თამაზიშვილი
მსა[illegible]	—	—	ბ. გვარამაძე.

ა სარმოებს ჩვენს დროში, თბილისში
დასაბუკოსი ბ. ჩითუ. რეჟი[illegible] ძ. მესხი
ში ბენეფისი საფაროვ-აბაშიძისა

—XXXX—

ძოვდა და ისყიდება

ის ფიგნი

1898 წლისათვის

ნიერის უდიოთ და ყარანდაშით =

ფასი 20 კაპ.

ლია მართლ-მადიდებელთა კალენდარი, უქმეები და
ქილია წითელის ფერადებით და სურათები მეფე
ავ. ილია ჭავჭავაძის მოკლე ბიოგრაფიულის ცნობებით.
ც „ცნობის ფურცლის“ რედაქციიდან გამოიწერს, ფოსტის ფუ-
ეაეხარჯება. ფულის მაგიერ შეიძლება მარკები გამოგზავნონ.

ვინდა ვიყიდო

7)

ცოცხალი

ასურ გარეული ცხოველები:
ჯარნები, გარეული თხები, შურთხე-
ჯხვები, ვეფხვები, არწივები, არ-
ფეტხვერები. გარეული ცხენები, ჯორ-
ტხენები და სხვ.
ია აგრეთვე დიდრონი ირმის რქები.
ოთ მიმართონ პირადად ან წერილით მი-
ქუჩაზე № 106, კეზოში; ბარამოვის სახ.
ჰუგო ვინკლერს
ოთ, Михайловская, № 106, Гуго Винклеру.

�ალო და ამბულატორია
. თოფურიასი
ქუთაისში.
ალოში 50 საწოლია ავად-
ოვის. მიიღებიან ავადმყოფ-
ნი: შინაგანისა, ნერვების, საქირურ-
გო, ოვალისა და დედათა ავადმყო-
ფობისანი.
გადამდებ სენით ავადმყოფნი არ მი-
იღებიან:
ავადმყოფთ სინჯავენ დილის 11
საათიდგან ნაშუადღევის 3 საათამ-
დე. შინაგან და ნერვების ავადმყო-
ფობას სწამლობს ს. ბ. თოფურია.
საქირურგიო ავადმყოფობას და სი-
ფილისს ფ. კ. ზერრატი.
დედათა ავადმყოფობას მკურნალი
ქალი მ. თ. კოზანი.
თვალების ავადმყოფობას—ი. კ.
ვარშავსკი.
ამბულატორიაში არის კაბინეტი,
საექიმო და სბაქტეოროლოგიო
გამოკვლევისათვის, ელექტრონით
წამლობისთვის და მასაჟისთვის.
სამკურნალოს დირექტორი ს. ბ. თოფურია.
Лѣчебница С. В. Топурія въ Кутаисѣ.

ფოტოგრაფია
ალექსანდრე როინაშვილისა
ყიდულობს
ძველ ნიგოებს და საგნებს—რკინისას,
თუჯისას, ბრინჯაოსის, ვერცხლისას,
ოქროსას, თიხისას, ქვისას, ფაიფ-
რისას, რქისას და ძ[illegible]
ბელობისას და
ხელ-საქმეს ძველებურს და სხვ.
[illegible] სხვას ძველ დროინდელს
ძველს ფულებს და იარაღებს
მსურველთ მიმართონ ყოველ-დღე ერევნის
მოედანზე საკუთარს ფოტოგრაფიაში
იქმნ შეიძლება
სურათების გადაღება
იაფად, სწრაფად და ხელოვნურად.
Фотографія А. С. Роинова
тамъ-же
Коллекція древностей
Тифлисъ, Эриванская пл. д. Харазовой
(100 26

მთავრობისაგან ნება დართული
პანსიონი და სასწავლებელი
მასწავლებელი ქალის
ნ. დიდებულიძისა
ტფილისი, მიხეილის ქუჩა, ხეჩატუროვის
სახ. № 146.
ღებულობენ ბავშვებს მოსამზადებ-
ლად საშუალო სასწავლებლებში.
ბავშვები მიიღება სასწავლებლად
და საცხოვრებლადაც.
მიიღება აგრეთვე საქალაქო გიმნ.
მოწაფენიც სადგომად და საცხოვ-
რებლად.
პანსიონში ასწავლიან მუსიკას
(პიანოზე და ვიოლონი)
მოლაპარაკება პირობებზე დილის
10 საათ. 3 საათამდე.

пансіонъ и училище
Учительницы
Н. АНДЕВУЛИДЗЕ
Тифлисъ, Михайловск. ул. № 146.
Принимаются дѣти женскаго пола
приходящ. и полнымъ пансіонерк.
Квартиры съ полнымъ содержачні-
емъ для ученицъ гимназіи. Обуче-
ніе музыкѣ
(150 – 84)

დეპეშები

გაზეთ „ცნობის ფურცლისა“
«რუსეთის სატელეგრაფო სააგენტოსაგან
4 თებერვალი

პარიზი. სატეხნიკო სასწავლებლის პროფესორმა გრილიომ, რომელმაც ხელი მოაწერა პეტიციას დრეიფუსის საქმის ხელ-ახლად გადა[illegible]ნის შესახებ, სთქვა, რომ საქმის წარმოება სასამართლოში უცნაური და უწესო მეჩვენა: ექსპერტები შესცდნენ და შეაცდინეს მოსამართლენიცაო. გრილიომ დაუმატა, რომ თუმცა საიდუმლოდ იმუქრებიან, მაგრამ საჭიროა საქმე ხელ-ახლად იქმნას განხილული [illegible] ყოველს ღონეს [illegible] კრეპიემ დიდი უკმაყოფილ[illegible] განაცხადა ტეისონიერის წ[illegible]ალმდეგ, რომელმაც სთქვა, რომ კრეპიე ხალხის მოსყიდვას აპირებდაო, და დაუმატა, რომ ეს ნამდვილი რომანიაო. ტეისონიერმა შემატყობინა, რომ დრეიფუსი დამნაშავედ ცნობილ იქმნაო ბერტილიონის მოხსენების ძალით-კი არა, ჩემის მოხსენების ძალითაო. მოწმემ დაუმატა, რომ კათოლიკე და ფრანგი ვარ, ჩემი ხელობა კბილის ექიმობაა და არა ნაწერის ექსპერტობა. შემდეგ მეიერს გამოჰკითხეს. მეიერმა იმთი დაიწყო, რომ სარწმუნოებით კათოლიკე ვარო. მოწმე ამტკიცებდა, რომ ბორდეროს დაბეჭდილი ფაქსიმილეები ნამდვილია და შემცდარია პელიე, რომელიც ამტკიცებდა, რომ ეს ფაქსიმილეები ყალბიაო. მე ძალიან ვწუხვარ, სთქვა იმან, რომ ექსპერტიზა ბერტილიონს მიანდეს, რომლის წესსაც ნაწერების გამოკვლევისას საღი ჭკუა ვერ მოურიგდებაო. დასასრულ მეიერმა განაცხადა, რომ ესტერგაზის ხელი ძალიან ჰგავს იმ ხელს, რომლითაც ბორდერო არის დაწერილიო. ლაბორიმ მოითხოვა, ნება მომეცით შევეკითხო ექსპერტებს კუარის, ბელიომს და ვარინარსაო. თავმჯდომარემ უარი განუცხადა. Collége de France-ს პროფესორმა მოლინიემ სთქვა, რომ ესტერგაზის ხელი საშინლადა ჰგავს იმ ხელს, რომლითაც ბორდერო არის დაწერილიო.

ვექილი კლემონსო კითხულობს პასუხებს, რომელიც მიუცია ქ-ნ ბულანსის სასამართლოს გამომძიებელ ბერტიულიუსისთვის. ამ პასუხებიდგან სჩანს, რომ ქ-ნ ბულანსის აქვს რამდენიმე წერილი ესტერგაზის მიერ მასთან გაგზავნილი 1881 წლიდგან 1884 წლამდე. ესტერგაზი სთხოვდა ამ წერილების დაბრუნებას, მაგრამ ქ-ნმა ბულანსიმ უარი უთხრა, რადგანაც უნდოდა დაემტკიცებინა, რომ არავითარი სიყალბე არ ჩაუდენია. ლაბორიმ კერძო აზრი წარმოსთქვა და აღნიშნა, რომ ვიდრე ჩემს კითხვას განვმარტავდი, ამ კითხვის ნება არ მომცესო. სასამართლო გავიდა დარბაზიდგან და ცოტა ხნის შემდეგ დაადგინა, რომ სისხლის სამართლის კანონმდებლობის 1270 მუხლის ძალით თავმჯდომარე კარგად მოიქცა, როდესაც ლაბორის ნება არ მისცა კითხვების წარდგენისა, რომელიც მხოლოდ საქმის გარჩევას დაადგენებსო. თავმჯდომარემ დასძინა: „ასე მოვიქცევით მუდამ, როცა ეცდებით არა საჭირო კითხვების წარმოდგენას: სასამართლო ყოველთვის უარს გეტყვის ამაზედ“. ლაბორიმ იკითხა: „მაშ მაგ დადგენილებას კანონის ძალა ჰქონაა?„—„სწორედ ეგრეა“,— უპასუხა თავმჯდომარემ.

პარიზი. ზოლას [illegible] 11-ს. გრიმომ თავისს ნათქვამს დასძინა, [illegible] ბის წინაამდეგობისათვის სამსახურიდგან დათხოვნას მემუქრებოდნენო და დასასრულ განაცხადა, რომ მე მტკიცე მამულიშვილი ვარ და დიდად მიყვარს ჯარიო. (აღტაცებული ტაშის ცემა). College de France-ს პროფესორმა გავმა სთქვა, რომ მეც სხვებთან ერთად გამოვიკვლიე ბორდეროს და დრეიფუსისა და ესტერგაზის წერილები. დრეიფუსის წერილი მაშინა ვნახე, როდესაც დრეიფუსს სასჯელი გადაწყვეტილი ჰქონდა კიდეც, და პელი იმის წერისა სრულიად არა ჰგავს იმ ხელს, რომლითაც ბორდეროა დაწერილი. ამიტომ იმ აზრს დავადექი, რომ ბორდეროს ავტორი ესტერგაზი უნდა იყოს. სასამართლოს კრება ისე დაიშალა, რომ არა მომხდარა რა.

ნიუ-ორკი. გავანიდგან იუწყებიან, რომ ამერიკის გემს „მეკზედ“ აფეთქება მოხდაო. 200 კაცამდე მოკლულია. აფეთქების მიზეზი არ იციან. გემს ცეცხლი წაეკიდა და ჩასძირა.

პარიზი. სასამართლოს გარეშემო და შესასვლელებში მშვიდობიანობაა. ზოლა 11-ნახევარ საათ. მოვიდა. არავითარი მანიფესტაცია არ მომხდარა. კრება 12 ს. 15 წ. დაიწყო. დარბაზი ხალხითაა გატენილი. [illegible] მცველებმა განაცხადეს, რომ არა[illegible] მოვკითხავთ იმ აფიცრებს, რომ[illegible]ნიც ესტერგაზის განსამართლ[illegible] დროს სამხედრო სასამართლოს წევრებად იყვნენო. მათვე მოითხოვეს ბილიო დაიბარეთო. თავმჯდომარემ გენერალი პელიე გამოიხმო. პელიემ ბორდეროს ფაქსიმილეს შესახებ ილაპარაკა და სთქვა, რომ დამცველ[illegible] ექსპერტებს—მოყვარეთ უფ[illegible] [illegible]ეჯერეს, ვიდრე იმ ექსპერტებს, რომელთაც ორიგინალი გან[illegible]ილ[illegible]ეს[illegible]. პელიემ დაუმატა: „ძალი[illegible] ბევრი ილაპარაკეს იმ ხელის შესახებ, [illegible]ომლითაც ბორდეროს არის დაწერ[illegible]ილი

და ბორდეროს შინაარსის შესახებ
კი არაფერი სთქვესო.“ პელიემ გა-
არჩია ბორდეროს შინაარსი და
სთქვა: „მხოლოდ სამინისტროში
ოსამსახურე არტილერიის აფიცერს
თუ ეცოდინებოდა ის ფაქტები,
რომლებიც ბორდეროში არიან
ამოთვლილნი. ქვეითა ჯარის აფი-
ცერს არ შეეძლო ბორდეროს და-
ერაო“. დასასრულ პელიემ სთქვა.
ძე ვამბობ, რომ დანაშაულობაა—
ჯარს უფროსების მიმართ ნდობა წა-
ართვათ, იმიტომ, რომ თუ უფროს-
ები მაკლებულნი იქმნებიან თავი-
თ ჯარის-კაცების ნდობას, მაშინ
რა უნდა ჰქმნან ამ უფროსებ-
ს განსაცდელის დღეს, რომელიც
�ილებით ახლოა, ვიდრე ამას
ოგიერთნი ჰფიქრობენ (აღელვებაა).
ქნება ჩემი სიტყვები გაზვიადებულად
ასთვალოთ?.. მაშინ, ბატონო მსა-
ულნო, თქვენს შვილებს დასახოცად
აიყვანენ! (ხანგრძლივი მოძრაობაა).
აშინ ზოლა ახალს ბრძოლას მოი-
გებს და წარუდგება ევროპას თავის
ამარჯვებათ, იმ ევროპას, რომლის
ირიდგანაც საფრანგეთი ამოშლილი
ქმნება. (საშინელი აღელვებაა). ჩვენ
ლად ბედნიერნი ვიქმნებით, რომ
ერეფუსი გამართლდეს: ეს დაამტ-
იცებს, რომ ჯარში არავინ ყოფილა
ალატე, რომლის გამოც შეიტ-
ატარებდით“ (ტამის ცემაა). პრე-
ზიდენტმა ნება არ მისცა ლაბორის
ელიესთვის ეპასუხნა. ლაბიორიმ
მსაჯულთ მიმართა და წინაალმდე-
ობა განაცხადა დამცველთ უფლე-
ბათ შეზღუდვის გამო. შემდეგ ლა-
ბორიმ განმარტა ის, თუ რა შეხ-
დულებისა უნდა იყვეს კაცი პატ-
რიოტობაზედ. პრეზიდენტმა შეაჩ-
რა. პელიემ მიუგო, ვიდრე საქმე არ
ამორკვევა, კამათი უნდა იქმნესო;
შეიძლება კამათი ექვს თვესაც გაგრძე-
ლდესო. სასამართლომ უარ ჰყო
ლაბორის აზრი. ლაბორის სურვილით
კაცი გაგზავნეს პიკარის მოსაყვანად.
შერერ-კესტნერმა, პიკარის მოსვლა-
მდე, აღნიშნა ტეისონერის ჩვენე-
ბის ზოგიერთის ადგილის უსაბუთობა.

ᲗᲐᲨᲘᲜᲒᲢᲝᲜᲘ. როგორც „მეკის“ იუწყება, დაიღუპა 236 ჯარის კაცი და 2 ოფიცერი.

ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ

—

*** **ცვლილება კავკასიის საფინანსო მართვა-გამგეობაში.** სახელმწიფო რჩევის უმაღლესად დამტკიცებულის აზრით კავკასიის არსებულ საფინანსო მართვა-გამგეობაში შემდეგი ცვლილება მოხდა: 1) დაარსებულ იქმნა სახაზინო პალატები ქალაქებში: ა) ეკატერინოდარში—ყუბანის ოლქისა და შავი ზღვის პირის გუბერნიისათვის, ბ) ქუთაისში—ქუთაისის გუბერნიისა, და სოხუმისა, ბათომისა და ართვინის ოლქთათვის და გ) ერევანში—ერევანისა და განჯის გუბერნიებისა და ყარსის ოლქისათვის; 2) მიწერილ იქმნა ზაქათალის ოლქი ბაქოს სახაზინო პალატიდან თბილისისაზედ, და 3) გარდაქმნილ იქმნა ეკატერინოდარისა, ქუთაისისა და ერევნის სამაზრო სახაზინადარო საგუბერნიოდ. ფინანსთა მინისტრს მინდობილი აქვს განახორციელოს ეს ცვლილებანი 1896 წლის პირველ ნახევარში.

*** **საკომერციო სწავლებელი ტფილისში.** გაზ. „კავკაზ“ დეპეშით აუწყებენ პეტერბურგიდან, რომ გაზეთების სიტყვით, ვაჭრობისა და მანუფაქტურის დეპარტამენტის სამოსწავლო განყოფილებაში შემუშავებულია ტფილისის საკომერციო სასწავლებლის წესდების პროექტი.

*** **მართლ-მადიდებლობის მიდება.** კავკასიაში მართლ-მადიდებელ ქრისტიანობის აღმადგენელ საზოგადოების სკოლების ინსპექტორმა მღვდელ-მონაზონმა მ. კირიონმა შემოუერთა მართლ-მადიდებლობას სარწმუნოებით სომეხ-გრიგორიანი ტფილისის მოქალაქე პეტრე ივანეს ძე მანუჩაროვი.

*** **წვრილ-ფეხა „აბლაკატები“.** ქალაქის გამგეობის სახლთან მუდამ თავ-მოყრილნი არიან ცუდად მოხეტიალე ვაუბატონები და უმეცარ ხალხს ატყუებენ, ჩვენ ქალაქის გამგეობაში ისეთი კავშირი გვაქვს, რომ იქ ჩვენს შუამდგომლობას დიდი გასავალი აქვსო; მოგვანდვეთ თქვენი საქმე, გინდათ შუამდგომლობა დაგვაკისრეთ, გნებავთ თხოვნებს შეგიდგენთ, გინდათ ცნობების შეკრება დაგვავალეთ და, დარწმუნებული იყავით, თქვენი საქმე უთუოდ წარმატებით დაგვირგვინდებაო. ხალხიც უჯერებს ამ წვრილფეხა „აბლაკატებს“ და თავს აძარცვინებს.

*** **საბადოსნო სკოლის პრემიები.** როგორც ისმის, მიწად-მოქმედებისა და სახელმწიფო ქონებათა სამინისტროს 200 მან. გადაუდვია რუსეთის საიმპერატორო საბადოსნო საზოგადოების კავკასიის განყოფილებისათვის სკოლის საუკეთესო ნამუშევარის პრემიებად. პრემია იქნება ექვსი: ორი 50 მანეთიანი და 4—25 მანეთიანი.

*** **მთავარ-მართებლის გამგზავრება პეტერბურგში.** დღეს, 7 თებ., დილის 9 საათზედ კავკასიის მთავარ-მართებელი გენ.-ად. თავ. გ. ს. გოლიცინი მეუღლითურთ პეტერბურგს მიემგზავრება. მთავარ-მართებელს თან ახლავს მისი კანცელარიის დირექტორი ტიტ. სოვ. ი. ვ. მიცევიჩი, მოგებელი კანცელარიის საქმეთა მწარმოებელი ნოვინსკი, როტმისტრი და განსაკუთ. [illegible] ბილებათა მოხელე თავ. კუმენდა-

*** **ქუთაისის მაზრის უფროსის თანაშემწეს** ბ-ნს ჩიქოვანს, როგორც ჩვენ სარწმუნო წყაროდამ გავიგეთ, თავი დაუნებებია სამსახურისათვის და მის ადგილას გადმოყვანილ იქმნა რაჭის მაზრის უფროსის თანაშემწე ბ-ნი ოგიევსკი.

*** **ქუთაისის ქალაქის მოშავალ არჩევანებისა გამო.** ქუთაისიდამ გვატყობინებენ, რომ მომავალ ქალაქის მოურავის არჩევანზე გადაუწყვეტი იყაროს კენჭი ქალაქის მოურავობაზე თავ. ზაალ ჭავჭავაძეს, ქუთაისის პოლიცმეისტრად ნამყოფს.

*** **საუბარი მეფუტკრეობის შესახებ.** მესამე საუბარი მეფუტკრეობის შესახებ გაიმართება კავკასიის მეაბრეშუმეობის სადგურის უმთავრესს შენობაში დღეს 7 თებ., საღამის 7 ნახევარ საათზე. საუბარი შეეხება ქურდობას ფუტკრებს შორის და აგრეთვე განაგრძობს მათი წესიერი კვების განმარტვას.

*** **საბებიო ინსტიტუტის ახალი აგუშერი.** ამბობენ, ოლგას საბებიო ინსტიტუტის აკუშერად გარდაცვალებულის კრუზენშტერნის ადგილზედ ნიშნავენ შტატ-გარეთს ექიმს, მ. ზ. ქანანოვს, რომელსაც ინსტიტუტში 11 წელიწადი უმსახურნია.

*** **ქალის გაძარცვა და გაუშატურება.** 4 თებერვალს, გორის მაზრის მცხოვრებელი ილია ადუაშვილი რკინის გზის სადგურზედ ვიღაც განჯიდან მოსულ ქალს ნ. ვ—ას გასცნობია და აღუთქვამს მისთვის დახმარება, შენ რომ კაცს ეძებ, მე მოგაძებნინებო. მუშტაიდში რომ გაუვლიათ, ერთ მიყრუებულ ადგილას ადუაშვილი სცემია თავის თანამოგზაურს, ჩამოუგლეჯია მისთვის ვერცხლის საათი, წაურთმევია ქისა, რომელშიაც 8 მანეთი ყოფილა, გაუუპატიურებია საბრალო და შემდეგ მოუქუსლავს, მაგრამ პოლიციას შეუპყრია იგი, გაუჩხრეკია და აღმოუჩენია მისთვის ვ—ის [illegible] ფულები.

*** **ტ[illegible] ახალგის აგარაკი სა[illegible]ში,** მთელი მისი დიდი კოლექციით, რომელიც შეიცავს აუარებელს ეკლებიანსა და შუდმივ მწვანე მცენარეულობას და 50 მდე სხვა დასხვა გვარ ტროპიკულ (სამხრეთელ) ბზას, შეუძენია, როგორც ამბობენ, მოსკოვის ქალაქის მოურავს კ. ვ. რუკავიშნიკოვს 60 ათას მანეთად; ბ. რუკავიშნიკოვს გარდაუწყვეტია ბ. აშენოს მთელი აგარაკი [illegible] ზედ, რომელიც ზოგან ჯერ კიდევ ტყე არის დაფარული. ძვირფასი მცენარეულობა [illegible] ათასი [illegible] 20[illegible] დესეტინა [illegible] ბაშევისა, წებელდის მთებში უყია ბ. ტომარას 80 ათას მანეთ[illegible] ერთს ამ ბაღთაგანში არის უძველესი ციხე, რომელიც 2 საუკუნ[illegible] ქრის. დაბ. შემდეგ უნდა იყოს [illegible] ნებული; ამ ციხის ნანგრევებში [illegible] შიგნით არის პატარა ვიზანტ[illegible] საყდარი და საფლავის ქვები.

*** **ს. ᲛᲔᲠᲙᲔᲗᲘ** (გურია). [illegible] და მეფე ერეკლეზე. 11 ია[illegible] მღვდელ-ბლაღოჩინმა მ. ს. მგალ[illegible] ლიშვილმა პანაშვიდი გადაიხდ[illegible] კეთის მთავარ-ანგელოზის ეკ[illegible] აში მარად სახსოვარ მეფე ერ[illegible] სულის მოსახსენებლად და პა[illegible] დის შემდეგ გრძნობიერი სიტ[illegible] რმოსთქვა, რომლითაც აუ[illegible] დამსწრე საზოგადოებას, თუ [illegible] დი ამაგი მიუძღვის მეფე ერ[illegible] საქართველოს წინაშე, რომლ[illegible] კეთილ-დღეოდ იგი თავდადებ[illegible] ვწოდა.

— **წარგზავნა წმ. ნინოობა დღ[illegible]** იანვარს იმავე ბლაღოჩინმა [illegible] გადაიხადა ქართველთ განმან[illegible] ბელის წმ. ნინოს სახელზე დ[illegible] ვის შემდეგ ამ დღესაც გრძნო[illegible] სიტყვა წარმოსთქვა.

*** **ᲤᲝᲗᲘ.** ᲐᲛᲘᲜᲓᲐ. ეს [illegible] ნიმე დღეა, ჩვენსკენ კარგი [illegible] დადგა, [illegible] ამდე-კი ცუდი ა[illegible] საშინლა[illegible] ვაწუხებდა.

[illegible]: ᲡᲐᲑᲣᲜᲩᲐ. [illegible] მოსკუპულ[illegible] სზე; სადგუ[illegible] რომელიც ს[illegible] ჭუბყით. სუ[illegible] სადგურიდან [illegible] მდე. ტბის [illegible] ქარხნები თავი[illegible] ლის ქვეშ ამო[illegible]

ᲡᲐᲛᲔᲪᲜᲘᲔᲠᲝ ᲪᲜᲝᲑᲐ

ᲛᲖᲐᲠᲔᲣᲚᲝᲑᲘᲡᲐ ᲒᲐᲜᲒᲘᲗᲐᲠᲔᲑᲐ.

ჩვენთვის დღეს ცეცხლი აუცილებელ საჭიროებას შეადგენს. უიმისოთ ჩვენ, არამც თუ მრეწველობას ვერ მოვახერხებთ. არამედ ერთ ხამთარსაც ვერ გავატარებთ. უიმისოთ ჩვენ ვერ მოვიმზადებთ უმეტეს ნაწილს იმ საქმელებისას, რომლითაც ახლა ვსარგებლობთ. ველური ალხი ახე ხშირათ როდი საჭიროებს ცეცხლს. ავსტრალიელი მხოლოდ [illegible]ათბობად და ღამით საშიარ [illegible]ველების მოსაგერებლად სარგებლობს ცეცხლით. ეგრეთ წოდებულ „ცეცხლის ქვეყნის“ მცხოვრებთ (ტიერესებს) შეუძლიანთ ცხოველი[illegible]ით ტან-ჩაუცმელათ გაუძლონ თა[illegible]ის მაცრს ჰავას; ისინი ძალიან [illegible]შვიათათ თბებიან ცეცხლზე. ცხელ [illegible]ზონების მცხოვრებთათვის, თითქ[illegible]ის ადგილთა[illegible] საჭიროებას არ შეა[illegible]ენს ცეცხლი: მათ არ აწუხებს [illegible]ცივი და, მაშასადამე, უცეცხლოთაც თბილათ არიან. პოლინეზიელები, მაგალითად, მხოლოდ საქმლის [illegible]ასამზადებლად ხმარობენ ცეცხლს, [illegible]რამ ამ მიზნისა[illegible]ის ძალიან იშვიათად სარგებლობენ მითი. თქმა არ უნდა, რომ საზრდოს მომზადების, ე. ი. მზარეულობის წეს-ი[illegible]ბს, თვალ-საჩინო მნიშვნელობა აქვს კაცობრიობის ცხოვრებაში. ყველაზე უფრო რთული მზარეულობა არის საზრდოს ტუტხლით მომზადება. ცეცხლით საზრდოს მომზადების დასწავლა იყო ერთი უმთავრესი და უდიდესი გამოგონება პირველ ყოფილი ადამიანისა. ამ გამოგონების წყალობით ადამიანმა შეიმატა ძალ-ღონე და იწყო გამრავლება; ეს იმიტომ, რომ, ერთი მხრით, გაიმრავლა საზრდო, რადგანაც მრავალი ისეთი ბუნების ნაწარმოები, რომელიც მანამდი მიუწვდომელი იყო მისთვის, ახლა ცეცხლის შემწეობით საზრდოდ გამოიყენა; მეორე მხრით-კი, დაისწავლა უფრო გონივრული მოხმარება ძველი საზრდოსი.

მაგრამ ცეცხლით საზრდოს მომზადება ძალიან გვიან გამოიგონა ადამიანმა. ის კი არა და თავდაპირველად სულაც არ იცოდა მან საზრდოს მომზადება. დღესაც მრავლად არიან ისეთი ხალხები, რომელთაც სრულიად არა გაეგებათ-რა მზარეულობისა (საზრდოს მომზადებისა.) პეშერესები ვალისის მახლობლად, როგორც მოგზაურები გვიამბობენ, სრულიად უმად, თურმე, ჰყლაპავდნენ ახლად დაჭერილ თევზებს. მათ ჯერ ლაყუჩაში ძმარს ჩაასხამდნენ, მოჰკლავდნენ და შემდეგ ისე შესჭამდნენ, რომ ერთ ნამცეცს აღარ დასტოვებდნენ შეუქმელად. თუ სადმე დამპალი ვეშაპის მძორს წააწყდებოდნენ, ერთი მათგანი მას კბილებით აგლეჯდა ხორცს და ესროდა თავის ამხანაგებს, რომლებიც თვალის დახამხამებაზე აგზავნიდნენ მუცელში ხორცის ნაგლეჯებს. პეშერესის ქალები და ბავშვები ხარბად ჰყლაპავდნენ ფრინველებს სულ უმათ. ბერინგისა და კოცებუს სრუტეებს შუა მცხოვრებ ესკიმოსებმა მეტად თავისებურად იციან ჭამა. დაჭერილ ზღვის ძაღლს ჯერ მუცელს გამოფატრავენ, შემდეგ თვითოეული მათგანი რიგ-რიგობით შეჰყოფს შიგ თავს და გაშმაგებით ეწაფება სისხლს. ბოლოს, როცა სისხლს მთლად გამოსწოვენ, ხორცს ნაჭერ-ნაჭერათ დასჭრიან და მგლური მადით შეექცევიან.

უმათ ხორკის ჭამას თქვენი ჭირი წაუღია. ეს კიდევ არაფერი! საქმე ის არის, რომ ველურები ხშირად ცოცხლათაც კი სჭამენ ცხოველებს. მაგალითად, ერთი მოგზაური მოგვითხრობს, რომ აბაშელი ველურები ცოცხალ ხარს მისცვივოდნენ, შეუბრალებლად ათლიდნენ ხორცს და მადიანათ ილუკმებოდნენ. საბრალო ხარი კი თურმე გამწარებით ჰბღაოდა. ასე ნაკლებათ განი[illegible]ჩევა მხეცისაგან უმცირესათ განვითარებული, პირველყოფილი ადამიანი და, აბა რა მზარეულობა უნდა მოვთხოვოთ მას!

მზარეულობა როგორც ყოველი-ვე სხვა, ნელ-ნელა ჩნდება და ვითარდება. განვიხილოთ სად როგორ ამზადებენ საზრდოს და დავინახავთ, თუ როგორ ჰხდება მზარეულობის განვითარება.

მზარეულობის ნასახს, ე. ი. პირველ ნიშნებს, ჩვენ ვხედავთ ტასმანულებში. როცა ევროპიელები ამ ხალხს პირველათ ეწვივნენ, ვერსად აქ ნამდვილი ჭურჭელი ვერ ნახეს ჭურჭლის მაგივრათ ეს ხალხი ხმარობდა ფართე ბოთლებს, რომლებსაც ბოლოებით შეაერთებდნენ და ეკლებით მიამაგრებდნენ ერთმანეთზე. მათ არა გაეგებოდათ რა წყლის ადუღებისა და ჰკმარობდნენ ცეცხლზე ხორცის ან თევზის მოწვა-მოთუთქვას, აგრეთვე ცხელ ნაცარში კვერცხებისა და კიბორჩხლების შეწვას; ხან [illegible] ხან [illegible] ქვაზედაც თუთ[illegible] რომელსაც ცო[illegible] განვითარება აქ[illegible] მიწაში მოწყობილ ღუმელს (ფ[illegible] რაც შეეხება ახა[illegible] გვინელ ბ[illegible] სებს, ისინი თავს[illegible] ერ იწუხებენ [illegible] ყავებისთვის და გა[illegible] ტყავებლათ [illegible] ლებიან ძაღლს, ღორს, ფრინ[illegible] ან კიდევ ხვლიკს [illegible] და სხვ. ამ [illegible] ველებს ისინი პირდაპირ ნაკვე[illegible] ლებზე დაჰყრიან [illegible] ილმე, [illegible] მოთუთქავენ და შემდეგ ხა[illegible] შეექცევიან. პოლინეზიელებს, [illegible] ლებიც შედარებით ურ[illegible] განვ[illegible] რებულ ხალხად [illegible] ჩაითვალ[illegible] არ გააჩნიათ თი[illegible] ელი, — ის[illegible] როგორც ავსტრიელებს [illegible] ან [illegible] თევზისა და ხორცის [illegible] ისინი ასეთ ღონისძიებას ხმარობ[illegible] მიწაში ორმოს ამოსთხრიან [illegible] შემო გახურებულ ქვებს შემო[illegible] ბენ; ამ ქვებზე დასდებენ [illegible] ღორს ან სხვა ცხოველს, რო[illegible] სურნელოვან ბალახებში [illegible] მოხვეული; შემდეგ ყოველსა[illegible] ზევიდან ცხელ ქვებს [illegible] ზედ მიწას დაახვავებენ. [illegible] საათის შემდეგ საჭმელ[illegible] და, როგორც მოგზაურები [illegible]

ან „პრომისლას“. 1 თებე-
ლისით საათის ორზე, გაუ-
ცხლი ნობელის „ვიშკას“,
ეცხლი გადმოვიდა რკინის
ინლის საწყობში ახდილ
და ორ ვაგონამდე თივა
ნობელის ქარხანას რა მო-
ერალი, ჯერ არ იციან.
გააქრეს შინაურის საშუა-
ადგან დღესასწაული დღე
ი ბლომად იდგა სადგურ-
ის შემწეობით ცეცხლი
ათამდე იქმნა გაქრობი-
ბა ღმერთს, ქარი რომ
ორემ ყველა ქარხნები
ბით“ და მასთან სა-
ერთად გადიბუგ-
ესაც ბევრს იმსხვერპ-
ან გზა არ ექნებოდა
ბელი, გარდა ერთად-
გზის ლიანდაგისა და
ა ხომ ვერ მოაწრებ-

ის გასაშრობად ფუ-
ადებულია, გაშრო-
შარშან ჰაეხულზე,
ეტოვებინათ მუშაო-
ქციონ ყურადღება,
ის, ამ გარემოებას,
კი არ ზიდავს კოკა

დიმიტრი მელაძე

თი (აფხაზეთი) თოგ-
ენა. წარსულის წლის
ა რიცხვიდან გამუდ-
ი და ყინვებია, რო-
დ დააზარალა აფხაზე-
ხვა კუთხეები. მდინა-
მის არშინ ნახევრამდის
ა გადაეკრა, რომელზე-
ვარე ბამთარს ჯერ ...
ია. ხალხი დიდს გაჭირ-
ოდნილი. მიმოსვლა შე-
ახდა, ვაჭრობაც ხომ
ასწყდა. საცოდავი სანა-
ესაც საწყალი გლეხი
ფაკრეფილი შეჰყურებს
ის სიმძიმით მხარ-თე-
ლილს სახლებს. რომ-
�ოს საწყალმა! შინა-

ური პირუტყვები ხომ სულ ამოე-
ხოცა შიმშილით. ანდაზათ არის ნა-
თქვამი: „დამწვარზე მდულარეც გა-
დაეგლოვო“—სწორედ ჩვენც აგრე
მოგვივიდა. იანვრის შუა რიცხვებში
ამოიჭრა დასავლეთის ცივი ქარი,
რომელიც გააფთრებული ჰქროდა
მთელი ორი დღე. ამ ულმობელმა
სტიქიონურმა ძალამ სხვათა შორის
ერთი უფრო თვალ-საჩინო უბედუ-
რება მოახდინა. ს. გაგრის მთებში
ყოფილან მუშები, რომლებიც იქვე
მახლობელ ტყეებში კლოპკას ამზა-
დებდნენ და იქავე ტყეში კარავი
ჰქონდათ თავის შესაფარი; ეს მუშე-
ბი ყოფილან ლაზისტანიდან წამო-
სული მუსულმანები: 18 იანვარს,
ღამით, თორმეტ კაცს თავზე დამსხ-
ვრევია თავიანთი კარავი და ზვავს
უმსხვერპლნია თორმეტივე. როგორც
მთაოსნებს, აგრეთვე ზღვაოსნებსაც
დიდი სიმწუხარე და შავი დღე გაუ-
თენა მძვინვარე ქარიშხალმა, რადგა-
ნაც წინა დღით კარგი დარი იდგა,
ახალი ათონის მონასტრიდან ერთის
ფელუგით ექვსი კაცი მიემგზავრე-
ბოდნენ ბიჭვინთის მონასტრისაკენ,
ზემოხსენებულმა ქარიშხალმა ამათაც
აუგო წესი: მგზავრები თავიანთის
ფილუგით სადღაც შორს გადასტყო-
რცნა. ამბობენ, ზღვის მსხვერპლნი
გახდნენ საბრალონიო. ამ ექვს მოგ-
ზაურთაგან 4 ბერები იყვნენ ახალი
ათონისა და ორიც ისე კაცი აგრე-
თვე გუდაუთის პორტაში აგერ ერთ
თვეზე მეტია, რაც ცეცხლის გემები
არ შემოსულან და ფოსტა ხომ თვა-
ლითაც არ დაგვინახავს დღემდის.
დღეს, ვმადლობთ ღმერთს, ცოტა-
თი გამოიდარა და გულიც საგულეს
ჩაგვიდგა.

უფრომდენსი ... ბებს შეჰყურებს
ხალხი, მაგ.: გუდაუთის ახლო-მახ-
ლო სოფლებში ყვავილი მძვინვა-
რებს, რომელმაც ულმობელად მუს-
რი გაავლო ხალხს.

გ. ბაღ—ძე

*** **ქ. ბორი. ქალაქის რწმუნე-
ბულთა კრება.** 2 თებერვალს ქალა-
ქის რწმუნებულთ კრება ჰქონდათ
ადგილობრივის მამასახლისის (სტა-
როსტის) თავმჯდომარეობით და გა-
ნიხილეს კითხვა იმის შესახებ, თუ
რაოდენი დახმარება შეუძლია ქ.
გორს აღმოუჩინოს მთავრობას ფუ-
ლით მდ. ლიახვისა და ფშანის მიმ-
დინარეობის შესამაგრებლად და კა-
ლაპოტში ჩასაყენებლად. კრებამ დი-
დად საჭიროდ და ... ასარგებლოდ
სცნო გორისათვის ხსენებულ მდინა-
რეთა ასეთი შემაგრება, მაგრამ ამას-
თანავე გამოარკვია, რომ ქალაქს ამ
საგნისათვის მხოლოდ უმნიშვნელო
დახმარება შეუძლია აღმოუჩინოს
მთავრობას ფულით, და ესეც იმ
შემთხვევაში, თუ მოსპობილ იქმნე-
ბა სხვა სავალდებულო გასავალი.
კრებამ დაადგინა ეუწყოს ყოველივე
ეს ბ-ნ გუბერნატორს და აღიძრას
შუამდგომლობა, რათა ყოველივე
ხარჯი ამ საქმეში მთავრობამ იკის-
როს, უკიდურესს შემთხვევაში-კი
ქალაქს შეუძლია მხოლოდ 10,000
მანათით დაეხმაროს მთავრობას და
ამ ფულის გადახდასაც მხოლოდ 20
წლის განმავლობაში იკისრებსო.

*** **დ. სოჩა** (აფხაზეთი). **უგზოობა.**
25 იანვრიდან დ. სოჩაში ძალიან
გახშირდა ყვავილ-ბატონები, რომე-
ლიც დაერია მუშა ხალხს. უბინაო
ავადმყოფები ქუჩებზე ეყარენ და
არავინ ყურადღებას არ აქცევდა.
სამი კაცი უბინაობის გამო მოკვდა.
აქაური ექიმი თავს არ იწუხებს და
ისევ ადგილობრივმა ვაჭრებმა გამო-
იდვეს თავი (ბესარიონ ხოშტარიამ,
ქრისტეფ. მელიამ და ნიკო ...
ნდრიამ). მოაგროვ... ფული,
ზედ თ... მიუმატეს, და
... ერთი სახლ... და ორი მო-
სამსახურე და საწყალს ხალხს თავ-
შესაფარი გაუჩინეს და მოვლა-პატ-
რონობა აღმოუჩინეს. ამ გვარ კე-
თილ პირებს მუშა ხალხი დიდ მად-
ლობას ვუცხადებთ.

მაჟარა ანთელავა

*** **ქ. ბორი. კეთილი დასაწყი-
სი.** გორის მაზრის თავად-აზნაურთა
წინამძღოლმა ბაგრატიონ დავითიშ-
ვილმა განიზრახა თავად-აზნაურთა
კრებები ჰმართოს ხოლმე ამა თუ იმ
თავად-აზნაურთა საჭირო საგნის შე-
სახებ მოსალაპარაკებლად. პირველი
კრება 2 თებერვალსა ჰქონდათ ქ.
გორში. კრებას, რომელსაც 40 კა-
კამდე თავად-აზნაურობა დაესწრო,
თავ. რ. შ. ერისთავი, თავმჯდომარე-
ობდა. თავ ბაგრატიონ-დავითიშვი-
ლმა მოახსენა კრებას, რომ კარგი
იქნება პურის მაღაზიები დავაარსოთ
თავად-აზნაურობისათვის ისევე, რო-
გორც ტფილისის გუბერნატორად
ნამყოფის თავ. გ. დ. შერვაშიძის
თაოსნობით დაარსებულ იქმნა მთლათ
ტფილისის გუბერნიის მცხოვრებ
გლეხთათვის, რომლის წყალობითაც
გორის მაზრის გლეხებს, იმ ხორბალს
გარდა, რომლებიც ბელღლებში აქვთ,
150000 მან. მოუგროვდათ და
მთლად ტფილისის გუბერნიაში—
1,000,000 მან. არის მოგროვებუ-
ლიო. ამ აზრით საჭიროა, რომ თა-
ვად-აზნაურობამ თანხმობა განაცხა-
დოს და მოსავლის შეგროვების
დროს მცირე რამ გადასდოს და შე-
იტანოს სათავად-აზნაურო ბელღელ-
ში, თუ მხედველობაში მივიღეთ ის
გარემოება, რომ მთლად გორის მა-
ზრაში 1200 კომლი თავად-აზნაუ-
რობა სცხოვრობს, მაშინ ეჭვი არ
არის, რომ მცირე ხნის განმავლობა-
ში იმოდენა თანხას შეავგროვებთ,
რომ შეგვეძლება სასოფლო სამეუ-
რნეო სასწავლებელი დავაარსოთ,
სტიპენდიები ... ...ოთ და სხვა.

კრ... ... ... მოიწონა, მხო-
ლოდ ლაპარაკი იმან გამოიწვია,
თუ რა გადასახადი დაევალოს ყო-
ველ თავადსა და აზნაურსაო. კრე-
ბას ზოგი ყოველ ოჯახზედ 4 ფუთ
ხორბლის შეტანას ურჩევდა და ზო-
გი კი სულზედ. ამ ნაირ თანხის
დაარსების წინაამღდეგნიც იყვნენ,
რადგან, თუ ერობაც შემოიღეს, მა-
შინ თავად-აზნაურობას დიდი გარ-
დასახადი დააწვება უამისოდაცაო.
ბოლოს კრებამ ერთ-ხმად დაადგინა:
ვთხოვოთ თავად-აზნაურთა წინამძ-
ღოლს, ვისაც ამოირჩევს, იმათთან
ერთად სათავად-აზნაურო თანხის
დაარსების შესახებ პროექტი შეიმუ-
შავოს და თავად-აზნაურთა ... ...
ბო კრებას წარუდგინოს გასახილ-
ველადაო. დასასრ... ... ...
გინა შუამდგომლობა დაიწყოს იმის
შესახებ, რომ ... ...
თავად-აზნაურთ კვლავ უფლება ჰქო-
ნდეთ სახელმწიფო ბანკიდგან სესხის
აღებისა თავიანთის უძრავის ქონე-
ბით ამ სესხის უზრუნველ-ყოფით,
როგორც ეს შესაძლებელი იყო
1897 წლის 1 აგვისტომდეო.

*** **ძ. ფოთი.** ახალი მოძრაგე-
ბელ-მოსამართლის თავ. ყიფიანგს
დანიშვნას მოჰყვა ახალი წეს-რიგი:
გაჰქრენ სასამართლოდან ის გაიძვე-
რა წვრილ-ფეხა „აბლაკატები“, რო-
მლებსაც, ყიფიანის მოსვლამდე, ნა-
მდვილ იურისტებზე არა ნაკლები
ძალა-უფლება ჰქონდათ შეძენილი.
გამოიცვალა საქმის წარმოების ძვე-
ლებური წესიც, რომელიც ხშირად
ვერაფერი სასურველი იყო, და რუ-
სულმა ენამაც შესაფერი ადგილი
დაიჭირა სასამართლოში.

*** **ძ. ქუთაისი.** **ცხენის რკინის
გზის თაობაზე.** არ იქნა და ვერ
მოახერხეს ქ. ქუთაისში ცხენის რკი-
ნის გზის გაკეთება. აღძრავენ კითხ-
ვას ცხენის რკინის გზის გაკეთების
თაობაზე, მაგრამ კითხვა კითხვათ
რჩება. ავლაბრელები ცხენის რკინი
გზის მომატებას თხოულობენ ...
ხარჯით და ქ. ქუთაისში კი სულ
ვერ მოუხერხებიათ ამ საქმის მოგვა-
რება.

მდ. ი. ბ—ძე

*** **დ. ახალსენაკი.** **სულდგმა ვა-
ადმყოფის საქციელი.** მოგეხსენებათ,
რომ ახალ-სენაკში მოთავსებულია
სხვათა შორის, სამხედრო სასამართ-
ლო, სადაც მსახურობენ რამოდენი-
მე ჯარის-კაცები, ზოგი დარაჯად
და ზოგი ყარაულად. ერთს მათგანს
ზოსიმ ივანეს ძე სავინს განუზრახავს
ორს თებერვალს გაქცევა და გაქცე-
ულა კიდეც, ხოლო სადგურ სამტ-
რედიაში პოლიციას შეუპყრია და
წარუდგენია მეორე დღეს სამხედრო
სასამართლოს უფროსისათვის, რო-

ცხოვოცაა თურმე. მაგ-
ული საშუალება საზრ-
დებლად პოლინეზიე-
ნიათ. ისინი ყოველთ-
ეხებენ თავს საზრდოს
თევზს, მაგალითად,
ც გიახლებიან და წვე-
ს წყალს ხმაროობენ,
ასველებენ ლუკმას. პო-
ა იციან აგრეთვე წყლის
ეშმაკ არავითარი წარ-
აქვთ თიხის ჭურჭელ-
მოსადუღებლად ისინი
საკმაოთ რთულ საშუა-
რომელიც გავრცელე-
ო სხვა-და-სხვა ადგი-
მიწის ზურგზე. ეს საშუა-
ი მდგომარეობს, რომ
ი გახურებულ ქვებს ჩაჰ-
ამით გააცხელებენ მას.
ების სახმარად ჭურჭელი
არის აუცილებლათ სა-
დუღებელ წყალს ისინი
აღრმავებულ ქვაში ჩაას-
ე. მხოლოდ უფრო გამ-
ლინეზიელები და ზოგი-
კელი ხალხები, ქვებით
უღებლად ხის ჭურჭელს

მაგრამ ქვებით ადუღებულ წყალ-
ში, რასაკვირველია, არ მოიხარშება
ხორცი. ამიტომაც სადაც მხოლოდ
ქვებით ადუღებენ წყალს, იქ არ
იციან ხორცის მოხარშვა. პირველყო-
ფილი ადამიანი მანამდი ვერ დაისწ-
ავლიდა ხორცის ხარშვას, სანამ არ
გაიჩენდა თიხის ჭურჭელს. მაგრამ
ასეთ ჭურჭელს ადამიანი, რასაკვირ-
ველია, ერთბაშათ კი ვერ გამოიგო-
ნებდა, არამედ თან და თან და ნელ-
ნელა აღმოაჩენდა. დღესაც ვხედავთ
ზოგიერთ ქვეყნებში მხოლოდ პირ-
ველ ნიშნებს თიხის ჭურჭლისას. ეს
პირველი ნიშნები იმაში მდგომარე-
ობს, რომ ხის ჭურჭელს გარედან
შემოგლესილი აქვს მიწა ან თიხა.
რადგანაც ხის ჭურჭლით ცეცხლზე
წყლის ადუღება შეუძლებელია, ამი-
ტომ, ჭურჭელი რო არ დაიწვას,
გარედან მიწას ან თიხას აგლესენ.
შემდეგ, დროს განმავლობაში, ადა-
მიანი თან და თან ჰხვდება, რომ ხე
ჭურჭლისათვის საჭირო აღარ არის
და მარტო თიხითაც გაკეთდება ჭუ-
რჭელი. ამ ნაირათ ჩნდება თიხის
ჭურჭელი.

საჭმლის ხარშვა და შეწვა არის
ორი უმთავრესი საშუალება საზრ-
დოს მოსამზადებლად, და რაკი ადა-
მიანმა ამ წერტილამდი მიიყვანა თა-
ვისი მზარეულობა, ამით მის გან-
ვითარებას უკვე ფართე გზა გაეხსნა
და მას საშუალება მიეცა ბევრათ
უფრო გაეუმჯობესებინა თავისი ნი-
ვთიერი მდგომარეობა. მას გაუჩნდა
ახალ-ახალი და სულ სხვა და სხვა
ნაირი საზრდო, ამით მან გაიმდიდრა
და შეივსო თავისი სუფრა. მაგალი-
თად, რძისაგან დაიწყეს მომზადება
სულ სხვა და სხვა გვარ საჭმელებისა
და სასმელებისა: ყველისა, ერბოსი,
თათრულ კუმისისა და სხ. და სხ.
არიელთათვის ერბო ისეთი დაუფა-
სებელი საჭამადი შეიქმნა, რომ მას
განსაკუთრებული პატივით ეკიდე-
ბოდნენ და მსხვერპლის შეწირვის
დროს ღმერთებს უნთებდნენ.

პურის ცხობა, რომელიც საზ-
რდობის ნაწილში ყველაზე უფრო
საყურადღებო გამოგონებად უნდა
მივიჩნიოთ, დამოუკიდებლათ იქნა
გამოგონილი სხვა და სხვა ადგილას.
ზოგიერთ ქვეყნებში პურის მომზა-
დება უფრო ადრე იცოდნენ, ვიდრე
მიწის მუშაობას ისწავლიდნენ: გა-
რეულ ნაყოფებს ფქვილად გადააქ-
ცევდნენ და გამოაცხობდნენ. პო-
ლიენებიელები დღესაც ამზადებენ
ერთგვარი ნაყოფების ცომს, რომ-
ელსაც დამაჭრების თვისება აქვს და
პურივით იჭმება. ზოგიერთ ქვეყნებ-
ში კიდევ, მაგალითად ეგვიპტეში,
პურს მცენარის მარცვლებისას ამ-
ზადებდნენ.

რაც მზარეულობის შესახებ ვისა-
უბრეთ, იქიდან ჩვენ შეგვიძლია და
ვასკვნათ შემდეგი. სხვა და სხვა ხა-
ლხის მზარეულობა, ე. ი. საზრდოს
მომზადების ხელოვნება, ჩვენ ნათ-
ლათ გვიხატავს თვალ-წინ, თუ რო-
გორ ხდება კაცობრიობის წინმსვლე-
ლობა. ყოველი ნაბიჯი, ადამიანაგან
წინ გადადგმული, იწყევს სხვა ნაბი-
ჯებსაც ერთი რომელიმე გამოგო-
ნება ანუ აღმოჩენა ჰბადავ; მეორეს,
მეორე—მესამეს, მესამე—მეოთხეს და
ასე შეუჩერებლათ, დაუსრულებლათ
მიმდინარეობს კაცობრიობის ცხოვ-
რების განვითარება. გავითვალისწი-
ნოთ მოკლეთ მზარეულობის თანდა-
თანი განვითარება და მისგან ზედ-
მიყოლებით წინ-გადადგმული ნაბი-
ჯები.

ისეთი ადამიანი, რომელიც თავი-
ვისი განვითარებით ბევრათ აღარ აღ-
ემატება უბრალო ცხოველს, სრუ-
ლიენ განურჩევლათ და შეუმზადებ-
ლათ ჰყლაპავს ყველაფერს. რის შეჭ-
მაც-კი შეიძლება. შემდეგ იგი სწავ-
ლობს ხორცის მოწვა-მოთუთქვას; მას
უკან ცეცხლის შემწეობით ის ახერხებს
ზოგიერთი ნაყოფების და ფესვების
შენახვა-მომზადებას. ამის შემდეგ მი-
სი ნორჩი გონება იგნებს, რომ შე-
საძლებელია წყალში საჭამანდის მო-
ხარშვა და ამ შეგნების შემწეობით
ის იგონებს თიხის ჭურჭელს. რაკი
ამ წერტილამდე განავითარებს ადა-
მიანი მზარეულობას, მაშინ ჩვენ შე-
გვიძლია ვთქვათ, რომ მან შედარებით
უკვე ცივილიზაციის გზაზე შესდგა
ფეხი, რადგანაც მზარეულობის ასე-
თი განვითარება ფრიად ღრმა კვალს
აჩნევს ადამიანთა საზოგადოებრივ
ცხოვრებას. საქმე იმაშია, რომ სწო-
რეთ აქედან ჩნდება კერა, რომლის
გარშემო ფუძნდება და ერთდება
ოჯახი, მტკიცდება ნათესაური კავ-
შირი და გრძნობა; ადამიანი აღარ
სჯერდება ცხოველივით მხოლოდ
თავის ნადავლს; იგი სჭამს უფრო
ადამიანურათ და სხვ. და სხვ.

სევ.—ლი

დესაც სამტრედიიდან მოიყვანეს ეს ჯარის-კაცი, იმ დროს მეც იქ გახლდით. უფროსი დაეკითხა—რა მიზეზით გაიქეცოო. სავინმა მოახსენა: ქ. ბათომში ნაცნობი მყავს და იმის სანახავად მივდიოდიო. უფროსმა უთხრა: კარგი, ეს ერთი მიპატიებია, რადგან სამსახურიდან გაქცევა არ იცი, რას ნიშნავსო და რა სასტიკი დანაშაული არის ესაო. აწი აღარ გაბედო მაგნაირი უგნური საქციელიო. ამის შემდეგ ჯარის-კაცი წამოწვა, რადგანაც მთელი ღამე უძილო ყოფილიყო; ძილის შემდეგ წამოდგა, თავში ხელი სამჯერ შემოირტყა, მერმე აიღო, თურმე, სამი საუნის სიგრძე თოკი და გასწია ბაღისკენ, რომელიც ამ სასამართლოს ეზოშივეა. ამ დროს მას გამოსდგომია უჩუმრად სამი კაცი, რომლებიც თვალ-ყურს ადევნებდნენ, მაგრამ სავინი მალე ხეებში მიმალულა. თურმე ნუ იტყვით, თავის ჩამოხრჩობა განეზრახა და კიდეც ჩამოკიდებულიყო ერთს ხეზე, მაგრამ დროზე მიჰვარდნენ და ცოცხალ-მკვდარი კაცი ჩამოხსნეს. მაშინვე უფროსს შეატყობინეს, ექიმი ბ-ნი კახიანიც მობრძანდა, რომელმაც გასინჯა სავინი და სულით ავადმყოფად სცნო. ავადმყოფი იმ დღესვე ქუთაისის სამხედრო საავადმყოფოში გაგზავნეს.

მალაქია

სხვა-და-სხვა ამბავი

მკვლელობა. დონის როსტოვში 24 ანვ. შემდეგი მკვლელობა მოხდა. 23 ანვ. სადამის შვიდ საათზედ 23 წლის ახალგაზდა ივანე ჩერნიავსკი ეწვია ბინაზედ ვიღაც მარიამ რეკერს. მეზობლების სიტყვით, ათ საათამდე მოისმოდა ახალგაზდა ქალისა და კაცის ლაპარაკი, შემდეგ-კი მათი მუსაიფი შესწყდა. ღამის ბოროვედ საათზედ მეზობლები გაღვიძა რეგოლვერის ხმამ, რომელიც ორჯერ მოესმათ ზედი-ზედ რეკიანის ოთახიდამ. დაუფიქრებლივ მოირბინა ბოლიტიამ, შეანგრიეს რეკიანის კარები და შემდეგი სურათი წარმოუდგათ თვალწინ: ტახტზედ იწვნენ გატიტვლებული ჩერნიავსკი და რეკიანი; ყმაწვილი კაცი მკვდარი ეგდო, ქალი-კი ცოცხალ-მკვდარი. ჩერნიავსკის მარცხენა საფეთქელში ეტეობოდა ტყვიის ჭრილობა; რეკიანს ტუჩებზედ ქაფი მოსდგომოდა და შემდეგ, როცა გადაბრუნეს, მასაც ისეთივე ჭრილობა უნახეს მარჯვენა საფეთქელზედ. ოთახში უკანასკნელი ანგრეულ-დანგრეული იყო, სტოლზედ დაუცლელი არაყიანი ბოთლი იდგა და ქალაღის ნაგლეჯები ეყარა, რომლებიც ჩქარი ხელით დაეხსნა რეკიანს. ეს ნაწერები იმას გვაფიქრებინებენ, რომ მკვლელობა რეკიარს ჩაედინა.

მარიამ რეკიანი 33 წლის ქალი იყო, გათხოვილი, და ჰქონდა საკუთარი დუქანი, რომელიც ამას წინად გაეყიდა. ჩერნიავსკი მისი კაი ხნის ნაცნობი იყო. მისგან დატოვებულ წერილებში მიზეზს იმით ხსნის, რომ მას არა სურდა მის საყვარელ კაცს სხვა ქალი შეერთო. ერთი წერილი რეკიარს ჩერნიავსკის სახელით დაუწერია, რომელზედაც კაკი ხელს აწერს და სადაც თვისი სიკვდილის მიზეზად დედას ასახელებს; დედა ძალას მატანდა, უთუოდ ის ქალი შეგერთოო, რომელიც მე არ მომწონდაო.

❦

მოსლემანთა ცრუ მორწმუნოება. მოსლემანს ძვალსა და რბილში აქვს გამჯდარი ათასგვარი ცრუმორწმუნოება, რომელიც წარმოადგენს მისი სულის განსაკუთრებულ თვისებას. აი მაგალითად, როგორი მნიშვნელობა აქვს თვის დღეებს.

შაბათი. შაბათი მოტეუებისა და მატდურობის დღეა; ამ დღეს მოტეუებულ იქმნა ექვსი წინასწარმეტყველი, ეს აგრეთვე ნადირობის დღეა. თუ ამ დღეს ფრჩხილები დაიჭერი, თითები დაგიწყლულდება, ან სხეული დაგამუწყდება. თუ ამ დღეს მოხვდა თვის ან წლის დამდეგი, ზამთარი მკაცრი იქნება, გაჩნდება მრავალგვან ტიება, დაიხოცება მრავალი ბავშვი.

კვირა. ეს დღე კარგია შენობის დასაწყებად და შესაკეთებლად და მებოსტნეობისათვის. კვირა პირველი დღეა ქვეყნის შექმნისა. ამ დღეს ფრჩხილები არ უნდა დაიჭრა: სიმდიდრის მაგიერად ზარალს ნახავ. თუ ამ დღით იწყებს თვე ან წლიწადი, გაჩნდება მრავალი თაფლი და ოკვლგვარი ცხოველი, ზაფხულში ძალიან გვალვა იქნება.

ორშაბათი. ეს კაცრობისა და მგზავრობის დღეა; ამ დღეს შეაქმი (მოსეს სიმაძრი, ათფრა) გზას გაუმართავ, მაჭმადს ზეშთ-ტონება მიიღო, იბრაჰიმმა (აბრამი) დაიწყო კაცის შენება, მუსა (მოსე) შეკიდა ტურის (სინ. 1) მთაზედ, იდრისი (ენოქი) ცაში ავიდა. კი-ღა ამ დღეს ფრჩხილებს დაიჭრის, მას ჭვეა და ნიჭი მიემატება. თუ ამ დღეს თვის ან წლის დამდეგი მოხვდა, ზამთარი მკაცრი იქმნება, წვიმა ხშირი იქნება, ზაფხულში გვალვა დადგება, მოსავალი ცუდი იქნება.

სამშაბათი. ეს სისხლის დღეა. ამ დღეს კაბილმა (კაინმა) ჰაბილი (აბელი) მოჭრა, წამებით მოჭრეს ჯირჯისი (გიორგი), ახია (იოანე) და ზაქარია, ფარაონმა კი (მოსეს მტერმა) დაჭხოცა მოგვები. ამ დღეს სისხლის გამოშვება ძალიან კარგია. თუ ფრჩხილები დაიჭრი, გახსოვდეს ჩაკარდები. თუ ამ დღეს დადგა თვე ან წლიწადი, ზამთარი მკაცრი იქნება, გახშირდება სურდო და სხვა ავადმყოფობა.

ოთხშაბათი. ეს დღე უბედურია, უბედურია, რადგან ამ დღეს მრავალი სადხი დაეცა ფარაონს, ლოტს და სხვ. ამ დღეს ჭამლის მიღება და აბანოში წასვლა კარგია. მაგრამ უნდა გეშინოდეს იმ ოთხშაბათისა, რომლითაც თვე თავდება. ვინც ამ დღეს ფრჩხილებს დაიჭრის, მას საძაგელი ხასიათი მიეცემა. თუ ამ დღეს დადგა თვე ან წლიწადი, გაზაფხული და ზაფხული კარგი იქნება, ზამთარი საშუალო, ზაფხულში წვიმა ბლომად იქნება, ზაფხული არ იქნება ძალიან ცხელი და ჭარიც კარგი იქნება.

ხუთშაბათი. ეს გაჭირვებისა და თხოვნის დღეა. ამ დღეს მაჭმადს მეკვე აიღო, მუსა მიავიდა გეგეპტეში, იაკუბმა (იაკობმა) გაიგო იუსუფის (იოსების) ავადმყოფობა, ხოლო შელეინეთ უხუცესი საჰერობილედან გამოუშვეს. თუ ამ დღეს ფრჩხილები დაიჭრი ხეული მშვიდობიანად გეძნება. ამ დღეს სისხლის გამოშვება არ კარგა. თუ ამ დღით დაიწყო თვე ან წლიწადი, ზამთარი მუქი იქნება, თაფლი გამრავლდება, აგრეთვე მრავალი ცხოველი გაჩნდება.

პარასკევი. ეს ქორწინების დღეა. ამ დღეს ადამმა ევა შეირთო, იუსუფმა ზულიერი (ჭენტეფრეს ცოლი), მოსემ სეფურა (სეფორე) მაჭმადმა აიშა და ხალიჯა და სხ. ბრასკევი მოსლემანთა დღესასწაულია. თუ ამ დღეს ფრჩხილებს დაიჭრი, სიმდიდრე მოგემატება და სიცოცხლე და სიკეთეც ადვილი გეძნება. თუ ამ დღეს თვე ან წლიწადი დადგა, კაი მოსავალი იქნება, მაგრამ ამ წლიწადს მრავალი ბავშვი დაიხოცება.

ძნელი სათქმელია, ჩვენი ხალხი უფრო გაჟეხთიდან ტკინის დამბრალ ცრუ-მორწმუნოებით, თუ მოსლემანები.

წერილი ამბავი

ამერიკული დანაძლევება. ამას წინად ამერიკაში სინტეტესო დანაძლევება მოხდა. ერთმა ადიდარმა ფერმერმა ანდენტონმა თვის მეგობრებს, რომლებთანაც დეინოს ხვდა, დაუწყო მტკიცება, მე მთელ დღე და ღამეს გავძლებ ავდადმაში (სათფავში) დასურულ კუბოში მწოლარეო. დანაძლევდნენ 2 ათას დოლარზედ და ანდენტონი იმავე ღამეს კუბოში ჩაწოლილი ჩუმად წაიღეს სასათფლოზედ. მეორე სადამოს ანდენტონი გამოვიდა თვისი ჯურღმულიდამ, ისე თითქო აქ არათერიო, და მიიღო საანაძლეო.

ᲬᲐᲜᲪᲮᲐᲚᲓᲔᲑᲐᲜᲘ

Сочиненіе

Д. Х. Тутаева:

МЫСЛИ и АФОРИЗМЫ

часть 1-я, изданіе II и часть 2-я

Маскарадъ (пьеса)

Цѣна каждой 25 коп.

Продается во всѣхъ книжныхъ магазинахъ въ Тифлисѣ.

გამოვიდა და ისყიდება ტფილისის ყველა მაღაზიებში

დ. ქ. თუთაევის თხზულებანი

ᲐᲮᲠᲘ Ქ ᲖᲛᲐᲛᲔᲢᲧᲕᲔᲚᲔᲑᲐᲜᲘ

მასკარადი (პიესა)

ფასი თითეულისა ხუთი შაური

(5—5)

Ш. Б. ᲯᲐᲜᲐᲨᲕᲘᲚᲘᲡ

შედგენილი ანუ გამოცემული წიგნები

		კ.
ა.	საქართველოს ისტორია . . .	70
ბ.	საქართვ. საეკლ. ისტორია . .	45
გ.	მართლმადიდ. ეკლესიის ისტორია	40
დ.	საუნჯე მეათე საუკუნისა . . .	20
ე.	აღვადგინე	30
ვ.	მწერლობა მეათე საუკუნისა . .	40
ზ.	მოსე ხონელი და მისი ამირან-დარეჯანიანი	10
Თ.	შოთა რუსთაველი - - - - - -	40
თ.	ფარსადან გორგიჯანიძე და მისნი შრომანი - - - - - - -	40
ი.	ათას ერთი ღამე (თარგმანი) - -	40
ია.	სამცხე (გეოგ. აღწერა ვახუშტისა)	20
იბ.	ქართლი (მისივე) - - - - -	25
იგ.	ბამბა და მისი მოყვანა - - -	15

იდ. ერეკლე მეფის სახსოვარი («ცნ. ფურც.» გამოცემა).

წიგნები გ, ᲔᲒ, ია და იბ მთავრობისაგან მოწონებულია სახმარად და სახელმძღვანელოდ სამრევლო სკოლებისათვის.

საქართველოს საეკლესიო ისტორია მზადდება მეორე გამოცემად.

(10—5)

Открыта подписка на

„С.-Петербургскія Вѣдомости“

ВЪ 1898 Г.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

	Безъ казенныхъ прибавленій.				*Съ казенными пр*	
	на годъ	6 мѣс.	3 мѣс.	1 мѣс.	на годъ	6 мѣс.
Съ доставкой по гор. почтѣ	6 р.—	9 р.	4—50	1—80	18 р.—	10 р.—
Съ пересылкою иногород.	17 р.—	10 р.	5—50	2— „	19 р.—	11 р.—
За границу	26 р.—	14 р.	8— „	3— „	28 р.—	16 р.—

Подписка на газету съ казенными прибавленіями принимается тол на годовой и полугодовой срокъ. Въ розничную продажу казенныя прибав нія не поступаютъ.

Подписка принимается: въ Петербургѣ, въ главной конторѣ „С.-Петер ргскихъ Вѣдомостей“, Шпалерная, 26, а въ книжномъ магазинѣ Ма скій пр., № 20); въ Москвѣ въ конторѣ П. Печковской, Петровк ія

Иногородные адресуютъ: С.-Петербургъ, Шпалерная, 26.

(12—2) Редакторъ-издатель князь *Э. Э. Ухт*

БИРЖЕВЫЯ ВѢДОМОС

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА со всѣми *приложеніями*: съ пересылкою *НА ГОДЪ* **4 РУБ.**

Второе изданіе

Подписная со всѣми *приложе* **НА ТРИ МѢСЯ**

Большая ежедневная безцензурная газета.

Самостоятельный въ своихъ сужденіяхъ, чуждый тенденціознаго извращенія фактовъ и безусловно независимый органъ печати. Ярко освѣщая всѣ явленія общественной жизни, имѣя огромную сѣть корреспондентовъ, эта газета, при всей своей твердости и неуклонности, справедливая и безпристрастная, уже много лѣтъ является, несомненно,

наиболѣе полнымъ

выразителемъ нуждъ провинціи.

Главные отдѣли газеты, а въ особенности руководящихъ статей, ежедневныхъ бесѣдъ, политической, столичной и провинціальной общественной жизни, фельетона, телеграммъ, новостей и міролосковъ, корреспонденцій, по своей *полнотѣ* и *свѣжести* совершенно отвѣчаютъ подобнымъ же отдѣламъ другихъ большихъ столичныхъ газетъ.

Въ ней принимаетъ участіе цѣлый рядъ **извѣстнѣйшихъ русскихъ писателей**, произведенія коихъ составляютъ главную притягательную силу ежемѣсячныхъ (толстихъ) журналовъ.

ИЛЛЮСТРАЦІИ

на событія дня

какъ русской, такъ и иностранной политической и общественной жизни помѣщаются не только въ литературной части воскресныхъ номеровъ, но и въ самой газетѣ, по мѣрѣ надобности, нѣсколько разъ въ недѣлю или-же

ЕЖЕДНЕВНО.

Литературная часть восн номеровъ печатается съ раціями на событія дня, лой глазированной бума ромъ въ 8—12 страницъ газетнаго листа), **ИЛЛЮСТРИРОВАН**

еженедѣльный журнал

БОЛѢЕ 50,000 ПОДПИСЧ

Въ наступающемъ году въ жевыхъ Вѣдомостяхъ б печатаны.

„ОСНОВЫ“

романъ въ 6 част

Независимаго. І. Яси

„Иду на вас

романъ

Вас. Ив. Немировича-Д

«За [illegible] варища прокурора» *Боровиковскаго.*

„Цѣль жизни“, романъ *П. Н. Краснова*

„РА разсказъ **Необы. исторія ныхъ** *Н. П*

и др.

ПОДПИСНАЯ Ц

на второе издані

„БИРЖЕВЫХЪ ВѢДОМС

со всѣми приложен и съ пересылкой въ Р

на годъ	4 р.	На 3 мѣ ноябрь декабрь январь	на
на полгода	2 р.		

Главная конт

С.-Петербургъ, Невс

(5—3)

საფქვავი

ᲬᲘᲡᲥᲕᲘᲚᲔᲑᲘ

მზადდება ინჟენერთა იარალოვის და ალიხანოვის ქარხ

МУКОМОЛЬНЫЯ

МЕЛЬНИЦЫ

паровыя, водяныя, конно приводныя

изготовляетъ какъ спеціяльность

машино-строительный заводъ инженеровъ

Яралова и Алиханова

въ Тифлисѣ,

Александровская улица, собств. домъ.

(100—

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 5-го Февраля, 1898 г. სტამბა ექ. ი. ხალაძისა, ლორის-მელიქოვის ქ., № 28. წადგენილია გამოსაცემად 8ᲐᲚ. 8ᲗᲔᲚ